

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ ПРАВНИЧИЙ ЧАСОПИС №4

2011

Зареєстровано Державним комітетом телебачення і радіомовлення України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ № 15252-3824Р
від 22.06.2009 р.
Виходить з 1997 р. До 2006 р. - "Вісник Одеського інституту внутрішніх справ". Щоквартальник

Засновник:

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР:

Волощук А. М., кандидат юридичних наук

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА:

Берlach А. І., доктор юридичних наук

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР:

Домброван Н. В.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Бахін В. П., доктор юридичних наук

Берназ В. Д., доктор юридичних наук

Гонтар О. В., доктор історичних наук

Долженков О. Ф., доктор юридичних наук

Конопльов В. В., доктор юридичних наук

Кузнiченко С. О., доктор юридичних наук

Меркулова В. О., доктор юридичних наук

Саакян М. Б., доктор юридичних наук

Ярмакі Х. П., доктор юридичних наук

Ярмиш О. Н., доктор юридичних наук

Плачков Д.Ф.	
МІСЦЕ ВІДНОСИН ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ ДЕРЖАВОЮ, ЗАВДАНОЇ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ ЗЛОЧИНОМ, У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	120
Риженко І.М.	
ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ Й СПАДКУВАННЯ	122
Середницька І.А.	
МАТЕРІАЛЬНО-ПРАВОВА ТА ПРОЦЕСУАЛЬНА ПРИРОДА МИРОВОЇ УГОДИ	124
Токарева В.О.	
РИЗИКИ ЗА ДОГОВОРОМ СТРАХУВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	125
Кісель В.Й., Рильська І.О.	
ЗНАЧЕННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	128
Бельо Л.Ю.	
СВОБОДА ДОГОВОРУ В ДОЗВОЛАХ І ОБМЕЖЕННЯХ	130
Пересоляк В.В.	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ПРИРОДА ОБМЕЖЕНЬ, ОБТЯЖЕНЬ ТА СЕРВІТУТІВ	133
Черевко С.П.	
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЗОВУ В СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ЗЛОЧИНОМ	137
Костова Н.І.	
ДОГОВІР ПРО СТВОРЕННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА	139
Кужко С.Ю.	
ОБ'ЄКТ ДОГОВОРУ ЗБЕРІГАННЯ ВАНТАЖУ В МОРСЬКИХ ПОРТАХ УКРАЇНИ	142
Молодецький Р.А.	
ТЛУМАЧЕННЯ УМОВ ДОГОВОРУ (ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ)	143
Нікітенко О.В.	
ЩОДО МЕХАНІЗМУ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВ І ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ НЕПОВНОЛІТНІХ (ДІТЕЙ)	148
Сидоренко М.В.	
ОХОРОНА І ЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ, СВОБОД ТА ІНТЕРЕСІВ	151
ПРОБЛЕМИ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
Литвиненко К.	
ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕСОЦІАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ	153
ПРОБЛЕМИ ЗЕМЕЛЬНОГО, АГРАРНОГО ТА ЕКОЛОГІЧНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	
Макаренко О.Ю.	
ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ ВІД НЕГАТИВНИХ ПРОЦЕСІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ НАДР	156
Швидченко І.Г.	
УМОВИ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	159
Юрескул В.О.	
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ	162
Березінський П.А.	
ЕКОНОМІЧНА Й ЕКОЛОГІЧНА, ЯК ОСНОВНІ, ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ СУСПІЛЬСТВА З ПРИРОДНИМ СЕРЕДОВИЩЕМ: ПРАВОВЕ ВИЗНАЧЕННЯ	166
Гавриш Н.С.	
ҐРУНТИ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ, ВИКОРИСТАННЯ, ВІДТВОРЕННЯ ТА ОХОРОНИ.....	169
Комзюк О.Л.	
АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ РОЗМЕЖУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ І ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮРИСДИКЦІЇ ЩОДО РОЗГЛЯДУ ЗЕМЕЛЬНИХ СПОРІВ	172
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ РЕФОРМИ	
Ярмакі Х.П.	
ПРОФІЛАКТИКА ПРАВОПОРУШЕНЬ ОРГАНАМИ ВНУТРІШНІХ СПРАВ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ	175
Баранник І.Г.	
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ГЕНЕЗИСУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ РЕЄСТРАЦІЇ ФІЗИЧНИХ ОСІБ У ЗАПОБІГАННІ Й ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ	177

син у сфері землекористування заходами кримінально-го права історично виникла й набула актуальності.

Розвиток суспільства, технічний прогрес, створення нових технологій, які покращують умови життя людини, певною мірою негативно впливає на довкілля. У зв'язку із цим встановлення кримінальної відповідальності за забруднення або псування окремих об'єктів природи, також і земель, а також незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель і незаконне заволодіння землями водного фонду має відігравати, насамперед, роль їх "охоронця", а також превентивну роль для членів суспільства, які можуть вчинити такий злочин. Тобто, у суспільстві виникла необхідність встановлення кримінально-правової заборони зазначених діянь. Така ситуація свідчить, що для криміналізації діянь, пов'язаних із забрудненням або псуванням земель, незаконним заволодінням ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель і незаконним заволодінням землями водного фонду немає жодних перешкод.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Станом на 1 лютого 2011 р. - [Електронний ресурс]: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за правопорушення у сфері довкілля: Закон України від 5 листопада 2009 р. - [Електронний ресурс]: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Беляев Н.А. Уголовно-правовая политика и пути ее реализации. - Л., 1986. - 176 с.

4. Фріс П.Л. Кримінально-правова політика Української держави: теоретичні, історичні та правові проблеми: Монографія. - К.: Атіка, 2005. - 332 с.

5. Право людини на безпеку / М.І. Панов, В.П. Тихий // Актуальні проблеми формування правової держави в Україні: Мат-ли міжнародної науково-практичної конференції. - Х., 2000. - 245 с.

6. Козаченко И.Я. Санкции за преступления против жизни и здоровья: обусловленность, структура, функции, виды. - Томск: Изд-во Томского ун-та, 1987. - 232 с.

Швидченко І.Г.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права і контролю Одеського державного екологічного університету
Надійшла до редакції 26.09.2011

УДК 349.6:504:351.777(477)

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВИХ ЗАСАД ЕКОЛОГІЧНОГО ПРОГРАМУВАННЯ

Юрескул В. О.

Екологічна політика, екологічні програми, стратегічні плани дій - усе це атрибути системного екологічного управління і, зокрема, результати стратегічного екологічного планування як однієї з головних функцій системного екологічного управління [1]. Програми, також екологічні, є способом концентрації наукового підходу до управління, втілення політичних, економічних, соціальних, організаційних, технологічних намірів у сфері охорони довкілля [2, 557]. Вони є необхідною умовою виникнення управлінських циклів, що визначають мету й мають перелік конкретних заходів і способів їх досягнення [3, 46].

Відповідно до ст. 16 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" [4], програмування є одним з видів виконавчо-розпорядчої діяльності, з яких складається управління охороною навколишнього природного середовища. За ст. 6 цього закону, державні, міждержавні, регіональні, місцеві та інші програми розробляються й приймаються з метою проведення ефективної й цілеспрямованої діяльності з організації й координації заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання й відтворення природних ресурсів на перспективу.

Окремі положення щодо екологічного програмування закріплені на конституційному рівні: затвердження загальнодержавних програм охорони довкілля віднесено до повноважень Верховної Ради України (п. 6 ст. 85 Конституції України [5]); виконання державних і регіональних програм охорони довкілля на відповідній території мають забезпечувати місцеві державні адміністрації (п. 3 ст. 119 Конституції); розроблення, затвердження та реалізація програм Автономної Республіки Крим з питань соціально раціонального природокористування, охорони довкілля, відповідно до загальнодержавних програм, віднесено до відання Автономної Республіки

Крим (п. 5 ст. 138 Конституції). Порядок розроблення й виконання програм визначається низкою нормативно-правових актів, зокрема, Законами України "Про державне прогнозування та розроблення програм економічного й соціального розвитку України" від 23 березня 2000 р. [6], "Про державні цільові програми" від 18 березня 2004 р. [7]; постановами Кабінету Міністрів України "Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного й соціального розвитку та складання проекту державного бюджету" від 26 квітня 2003 р. № 621 [8], "Про затвердження Порядку розроблення й виконання державних цільових програм" від 31 січня 2007 р. № 106 [9] тощо.

Однак указом Президента України від 22 червня 2009 р. [10] було введено в дію рішення Ради національної безпеки і оборони України "Про роботу центральних органів виконавчої влади з планування та виконання державних цільових програм" від 27 березня 2009 р. Розглянувши роботу центральних органів виконавчої влади з розроблення й виконання державних цільових програм і проаналізувавши комплекс проблем, що виникають під час її здійснення, Рада національної безпеки і оборони України відзначила наявність значних системних недоліків у цій сфері. Відсутність ефективних механізмів контролю за розробленням центральними органами виконавчої влади державних цільових програм призводить до того, що більшість затверджених програм не відповідає вимогам Закону "Про державні цільові програми", зокрема не визначає конкретних заходів, обсягів і джерел фінансування, державних замовників, відповідальних виконавців, очікуваних результатів тощо.

Наявне законодавче регулювання програмного й бюджетного планування зумовлює неузгодженість у підходах до проблем, розв'язання яких потребує державної підтримки, і виникнення невідповідностей між

© В.О. Юрескул, 2011

**ШВЕДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
ПРАВНИЧІЙ ЧАСОПИС**

запланованими показниками програм і їх виконанням. Зокрема, є недосконалим механізм фінансування державних цільових програм, основний принцип якого - дотримання граничних обсягів фінансування розпорядника бюджетних коштів, який є державним замовником чи виконавцем відповідної програми, а не забезпечення обсягів фінансування, передбачених такою програмою. Іншою характерною проблемою є нерівномірність фінансування державних цільових програм протягом року. Водночас, мають місце численні факти бюджетних правопорушень і зловживань, також нецільове використання коштів державного бюджету, виділених на виконання окремих програм. Ще однією проблемою є незадовільне звітування державних замовників і виконавців про хід виконання державних цільових програм. Зокрема, набула поширення практика ненадання заключних звітів про результати виконання державних цільових програм, строки виконання яких закінчилися. Значна частина звітів про результати виконання державної цільової програми не має даних щодо досягнення очікуваних результатів, а також належних пояснень про причини недофінансування заходів програми. Відсутність ефективних механізмів контролю за розробленням і виконанням державних цільових програм призвела до існування великої кількості програм, які не виконуються через недофінансування тощо.

Окремими ілюстраціями зазначеного може слугувати наступне. Наприклад, фінансування заходів з оздоровлення басейну Дніпра становило в 1986-1990 рр. 20 % від необхідних витрат, у 1991-1995 рр. - до 10 %, а в 1996-2000 рр. - менше 5 % [11]. Виходячи з даних звіту про виконання Загальнодержавної програми формування національної екомережі України за 2006 рік, кількість заходів, які планувалося завершити у звітному році - 52, але у зв'язку із запізнілим фінансуванням, на 100 % профінансовано 29 робіт [12]. Програми поводження з відходами, які проводилися в 1998-2007 рр. у середньому профінансовано на 10-20 % [13].

За дорученням Генеральної прокуратури України прокурорами Вінницької, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської, Тернопільської та Чернівецької областей упродовж 2011 р. проводилися перевірки щодо законності використання бюджетних коштів, виділених на ліквідацію наслідків повені, яка сталася в липні 2008 р. і в травні-червні 2010 р. На вказані цілі державою в постраждалі регіони було виділено більше 4,4 млрд. грн. Проте прокурорські перевірки засвідчили, що частину цих коштів використано не за цільовим призначенням, мали місце факти незаконного призначення грошової допомоги громадянам, фальсифікації документів про обсяги виконаних робіт, безпідставного складання кошторисів на ремонт об'єктів, які не пошкоджені повінню. За результатами проведених органами прокуратури перевірок порушено 177 кримінальних справ. Зокрема, прокуратурою Герцаївського району Чернівецької області у вересні 2011 р. направлено до суду кримінальну справу за обвинуваченням службовця відділу містобудування, архітектури та житлово-комунального господарства районної державної адміністрації, який, зловживаючи своїм службовим становищем, вніс недостовірні відомості до документів, якими 12 будинків безпідставно визнано постраждалими від стихійного лиха й на відновлення яких з бюджету було виділено 840 тис. грн. [14].

Крім того, існує практика визначення одних і тих самих заходів з програми в програму, зокрема, зустрі-

чаються положення щодо реалізації однієї програми шляхом виконання іншої тощо. Зокрема, КМУ 17 листопада 1997 р. прийняв постанову "Про Програму розвитку водопровідно-каналізаційного господарства" № 1269 [15]. Програмою передбачалося впродовж 1998-2001 рр. виконання ряду основних завдань щодо поліпшення фінансового стану підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, удосконалення нормативно-правової бази їх діяльності, реабілітації, реконструкції й розвитку водопровідно-каналізаційних комплексів, забезпечення підприємств галузі ресурсозберігаючими й енергозберігаючими технологіями очищення стічних вод і переробки осадів відповідним обладнанням тощо. Однак у 2002 р. було констатовано, що через переважання й неефективну роботу очисних споруд щодоби скидається майже 5,0 млн. куб. метрів недостатньо очищених і 350 тис. куб. метрів неочищених стічних вод, тобто третина всіх господарсько-побутових стоків [16]. При цьому виконання недовиконаної програми було передбачено в Комплексній програмі реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003-2015 рр., затвердженій постановою КМУ № 634 від 26 квітня 2003 р. [17]. Зокрема, серед заходів щодо виконання Програми в соціальній сфері було передбачено "виконання в повному обсязі Програми розвитку водопровідно-каналізаційного господарства (постанова КМУ № 1269 від 17 листопада 1997 р.) відповідно до орієнтовних обсягів фінансування в 2002-2005 рр.", такий саме захід було передбачено Програмою й в екологічній сфері.

На офіційному сайті Державного агентства екологічних інвестицій України 16 травня 2011 р. було розміщено проект розпорядження КМУ "Про затвердження Національного плану адаптації до зміни клімату на період до 2020 р." [18]. Як зазначається в проекті, створюються передумови для його розвитку й реалізації, підвищуються здібності до адаптації державні цільові програми. При цьому серед переліку названих програм виявилися одночасно Державна програма "Ліси України" на 2002-2015 рр. [19] і Державна програма "Ліси України" на 2010-2015 рр. [20]. А вже з прийняттям останньої з них (16 вересня 2009 р.), перша (29 квітня 2002 р.) втратила чинність.

Враховуючи те, що ослаблення системи державного регулювання й контролю у сфері економіки є за ст. 7 Закону України "Про основи національної безпеки України" [21] однією з основних загроз національним інтересам і національній безпеці України в економічній сфері, Рада національної безпеки і оборони України вирішила визнати стан розроблення й виконання державних цільових програм, а також контроль за реалізацією державної політики у зазначеній сфері такими, що не відповідають інтересам національної безпеки України. У зв'язку з наведеним, КМУ було доручено вжити заходів щодо вдосконалення нормативно-правової бази у сфері розроблення й оцінки ефективності виконання державних цільових програм; забезпечувати, починаючи з 2010 р., при підготовці проектів Державної програми економічного й соціального розвитку України та Державного бюджету України на відповідний рік визначення доцільності дальшого виконання й фінансування державних цільових програм з урахуванням показників їх виконання, оцінки ефективності досягнутих результатів та відповідності пріоритетним напрямкам державної політики тощо.

З метою підготовки проекту Державної програми економічного й соціального розвитку України на

2012 рік, відповідно до розпорядження КМУ від 23 березня 2011 р. № 223-р [22], міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади було доручено подати до 28 березня 2011 р. Міністерству економічного розвитку і торгівлі пропозиції щодо внесення змін до державних цільових програм, які діятимуть у 2012 та наступних роках і потребують внесення змін до них, згідно з переліком, що додається, для їх погодження й складення узагальненого висновку стосовно актуальності зазначених програм, перегляду заходів і завдань з визначенням строків виконання, обсягів і джерел фінансування, зокрема збільшення частки інших джерел, кількісних і якісних показників, уточнення найменувань міністерств, інших центральних органів виконавчої влади. У переліку державних цільових програм, які діятимуть у 2012 та наступних роках і потребують внесення змін до них, зокрема були зазначені: Програма припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 рр., затверджена постановою КМУ від 4 березня 2004 р. № 256 [23], Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр., затверджена Законом України від 21 вересня 2000 р. [24], Комплексна програма реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 рр., затверджена постановою КМУ від 26 квітня 2003 р. № 634 [25] тощо. Проте вже 22 червня 2011 р. КМУ своєю постановою "Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм" від 22 червня 2011 р. № 704 [26] визнав такими, що втратили чинність, зокрема постанови КМУ: "Про Програму реабілітації територій, забруднених унаслідок військової діяльності на 2002-2015 рр." від 26 липня 2001 р. [27], "Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 рр." від 26 квітня 2003 р. [28], "Про затвердження Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 рр." від 4 березня 2004 р. [29], "Про затвердження Державної цільової економічної програми модернізації комунальної теплоенергетики на 2010-2014 рр." від 4 листопада 2009 р. [30]. Крім того, Міністерству екології та природних ресурсів було доручено до 15 липня 2011 р. внести на розгляд КМУ проект Закону України "Про визнання таким, що втратив чинність Закон України "Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр.".

Однак зазначене не в повній мірі відповідає Основним засадам (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2020 р., затвердженої Законом України від 21 грудня 2010 р. [31]. Одним з основних принципів національної екологічної політики є принцип посилення ролі екологічного управління в системі державного управління України з метою досягнення рівності трьох складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), яка зумовлює орієнтування на пріоритети сталого розвитку. Отже, Комплексна програма реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 рр., сприяла б втіленню названого принципу на практиці.

Національна екологічна політика спрямована на досягнення стратегічних цілей. Задля досягнення цілі поліпшення екологічної ситуації й підвищення рівня екологічної безпеки для здійснення на належному рівні міжнародного співробітництва у сфері охорони навко-

лишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки необхідні запобігання глобальній зміні клімату; оптимізація структури енергетичного сектору національної економіки шляхом збільшення обсягу використання енергетичних джерел з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю до 2015 р. на 10 % і до 2020 р. на 20 %, а також забезпечення скорочення обсягу викидів парникових газів відповідно до задекларованих Україною міжнародних зобов'язань у межах Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату. Отже, досягненню цієї мети могли б сприяти Програма припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 рр., а також Державна цільова економічна програма модернізації комунальної теплоенергетики на 2010-2014 рр.

З метою досягнення інтеграції екологічної політики й удосконалення системи інтегрованого екологічного управління завданням у військово-оборонній галузі є ліквідація наслідків екологічної шкоди, заподіяної військовою діяльністю, зокрема компенсація збитків державі, завданих тимчасовою дислокацією на території України іноземних військ. Досягненню цієї цілі могла б сприяти Програма реабілітації територій, забруднених унаслідок військової діяльності, на 2002-2015 рр.

Задля досягнення цілі припинення втрат біологічного й ландшафтного різноманіття й формування екологічної мережі, зокрема, через доведення до 2015 р. площі національної екомережі до рівня 41 % території країни, необхідного для забезпечення екологічної безпеки країни, запровадження системи природоохоронних заходів збереження біологічного та ландшафтного різноманіття й розширення площі природно-заповідного фонду до 10 % у 2015 р. і до 15 % загальної території країни у 2020 р.; створення до 2020 р. системи економічних важелів сприяння збереженню біологічного та ландшафтного різноманіття й формуванню екомережі на землях усіх форм власності, корисним було б доопрацювати, а не позбавляти чинності Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 р.

Постановою КМУ "Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм" був також визначений перелік державних цільових програм, які потребують внесення змін до них. Зокрема, до цього переліку були включені такі нещодавно прийняті програми: Державна цільова екологічна програма приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання "Придніпровський хімічний завод", затверджена постановою КМУ від 30 вересня 2009 р. № 1029 [32], Державна цільова економічна програма "Ядерне паливо України", затверджена постановою КМУ від 23 вересня 2009 р. № 1004 [33], Державна цільова програма "Ліси України" на 2010-2015 рр., затверджена постановою КМУ від 16 вересня 2009 р. № 977 [34] тощо. Наведене може свідчити про неналежну якість розроблення зазначених програм.

Рада національної безпеки і оборони України доручила КМУ вжити заходів щодо вдосконалення нормативно-правової бази у сфері розроблення й оцінки ефективності виконання державних цільових програм; розробити й запровадити, починаючи з 2010 р., систему комплексного контролю за здійсненням бюджетного фінансування державних цільових програм і посилити контроль за виконанням заходів програм, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету.

Зважаючи на тривалість часу, протягом якого еколо-

гічні програми в Україні належним чином не виконуються, офіційне визнання ослаблення системи державного регулювання й контролю у сфері економіки є однією з основних загроз національним інтересам і національній безпеці України. Вбачається, що було б доцільно посилити юридичну відповідальність, зокрема передбачити кримінальну відповідальність за неналежне розроблення та виконання державних цільових програм. На нашу думку, р. XVII КК України від 5 квітня 2001 р. [35] "Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг" слід було б доповнити новою статтею 367-1 "Неналежне розроблення та виконання державних цільових програм", що передбачала б відповідальність службових осіб за розроблення й затвердження неефективних державних цільових програм, нежиття достатніх заходів щодо їх повного фінансування або невиконання програмних заходів за умови наявності достатніх для їх виконання коштів, а також ненадання заключних звітів про результати виконання державних цільових програм, строки виконання яких закінчилися, не зазначення у звітах про результати виконання державної цільової програми даних щодо досягнення очікуваних результатів. Крім цього, необхідним є законодавче закріплення зміни принципу фінансування державних цільових програм з дотримання обсягів фінансування розпорядника бюджетних коштів, який є державним замовником чи виконавцем відповідної програми, на принцип забезпечення обсягів фінансування, передбачених такою програмою.

Література

1. Екологічне управління: Підруч. для студ. екол. спец. вищ. навч. закл. / В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, Г.О. Білявський та ін. - К.: Либідь, 2004. - 429 с. - С. 10.
2. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні). - К., 2003. - 772 с.
3. Зуєв В.А. Організаційно-правові аспекти природокористування та охорони навколишнього природного середовища: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.06; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х, 2003. - 215 с.
4. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. № 1264-XII // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 41. - Ст. 546.
5. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 30. - Ст. 141.
6. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 березня 2000 р. // Відомості Верховної Ради. - 2000. - № 25. - Ст. 195.
7. Про державні цільові програми: Закон України від 18 березня 2004 р. // Відомості Верховної Ради. - 2004. - № 25. - Ст. 352.
8. Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету: постанова Кабінету Міністрів України № 621 від 26 квітня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003. - № 18. - Ст. 834.
9. Про затвердження Порядку розроблення та виконання державних цільових програм: постанова Кабінету Міністрів України № 106 від 31 січня 2007 р. // Офіційний вісник України. - 2007. - № 8. - Ст. 313.
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 березня 2009 р. "Про роботу центральних органів виконавчої влади з планування та вико-

нання державних цільових програм": Указ Президента України № 474/2009 від 22 червня 2009 р. // Офіційний вісник України. - 2009. - № 47. - Ст. 1566.

11. Дубняк С.С., Дубняк С.А. Заходи щодо розвитку басейнової системи управління водними ресурсами на прикладі басейну р. Дніпро - [Електронний ресурс]: <http://ekobereg.com>.

12. Звіт про виконання Загальнодержавної програми формування національної екомережі України за 2006 рік. - [Електронний ресурс]: <http://menr.gov.ua>.

13. Виговська Г.П. Поводження з відходами в Україні: підсумки і перспективи // Сотрудничество для решения проблемы отходов: Мат-лы V Международной конференции (2-3 апреля 2008 года, г. Харьков) / НГО. - Х.: ЭкоИнформ, 2008. - С. 17-20.

14. Новини Генеральної прокуратури України від 4 листопада 2011 р. щодо контролю законності використання бюджетних коштів, виділених на подолання наслідків повені в західних. - [Електронний ресурс]: <http://gp.gov.ua>.

15. Про Програму розвитку водопровідно-каналізаційного господарства: Постанова Кабінету Міністрів України № 1269 від 17 листопада 1997 р. - [Електронний ресурс]: <http://portal.rada.gov.ua>.

16. Про Загальнодержавну програму розвитку водного господарства: Закон України від 17 січня 2002 р. / Відомості Верховної Ради. - 2002. - № 25. - Ст. 172.

17. Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України № 634 від 26 квітня 2003 р. // Офіційний Вісник України. - 2003. - № 18-19. - Ст. 847.

18. Про затвердження Національного плану адаптації до зміни клімату на період до 2020 рр.: Проект розпорядження Кабінету Міністрів України. - [Електронний ресурс]: <http://neia.gov.ua>.

19. Про затвердження Державної програми "Ліси України" на 2002-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України № 581 від 29 квітня 2002 р. // Офіційний вісник України. - 2002. - № 18. - Ст. 933.

20. Про затвердження Державної цільової програми "Ліси України" на 2010-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України № 977 від 16 вересня 2009 р. // Офіційний вісник України. - 2009. - № 72. - Ст. 2475.

21. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 39. - Ст. 351.

22. Деякі питання оптимізації державних цільових програм: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 березня 2011 р. № 223-р // Офіційний вісник України. - 2011. - № 22. - Ст. 923.

23. Про затвердження Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2004 р. № 256 // Офіційний вісник України. - 2004. - № 10. - Ст. 589.

24. Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр.: Закон України від 21 вересня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2000. - № 47. - Ст. 405.

25. Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку на 2003-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 634 // Офіційний вісник України. - 2003. - № 18. - Ст. 847.

Проблеми земельного, аграрного та екологічного законодавства

26. Про скорочення кількості та укрупнення державних цільових програм: Постанова Кабінету Міністрів України від 22 червня 2011 р. № 704 // Офіційний вісник України. - 2011. - № 51. - Ст. 2036.

27. Про Програму реабілітації територій, забруднених унаслідок військової діяльності на 2002-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 липня 2001 р. № 916 // Офіційний вісник України. - 2001. - № 31. - Ст. 1413.

28. Про затвердження Комплексної програми реалізації на національному рівні рішень, прийнятих на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку, на 2003-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2003 р. № 634 // Офіційний вісник України. - 2003. - № 18-19. - Ст. 847.

29. Про затвердження Програми припинення виробництва та використання озоноруйнівних речовин на 2004-2030 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 березня 2004 р. № 256 // Офіційний вісник України. - 2004. - № 10. - Ст. 589.

30. Про затвердження Державної цільової економічної програми модернізації комунальної теплоенергетики на 2010-2014 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2009 р. № 1216 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 89. - Ст. 3008.

31. Про Основні засади (стратегію) державної еко-

логічної політики України на період до 2020 р.: Закон України від 21 грудня 2010 р. // Офіційний вісник України. - 2011. - № 3. - Ст. 158.

32. Про затвердження Державної цільової екологічної програми приведення в безпечний стан уранових об'єктів виробничого об'єднання "Придніпровський хімічний завод": Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2009 р. № 1029 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 75. - Ст. 2565.

33. Про затвердження Державної цільової економічної програми "Ядерне паливо України": Постанова Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2009 р. № 1004 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 74. - Ст. 2530.

34. Про затвердження Державної цільової програми "Ліси України" на 2010-2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2009 р. № 977 // Офіційний вісник України. - 2009. - № 72. - Ст. 2475.

35. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради. - 2001. - № 25-26. - Ст. 131.

Юрескул В.О.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри аграрного, земельного та екологічного права Національного університету "Одеська юридична академія"
Надійшла до редакції 22.10.2011
